

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDEKİ SURIYELİLERE YÖNELİK TEHDİT ALGISININ İNCELENMESİ

EXAMİNİNG THREAT PERCEPTION OF UNIVERSITY STUDENTS TO SYRIANS UNDER
TEMPORARY PROTECTION STATUS

Mahmut Turan EKTİREN*, Veysi AKTAŞ**

Öz

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik tehdit algısının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada Sarı (2020) tarafından geliştirilen Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini İstanbul'da öğrenim gören 324 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma neticesinde katılımcıların tehdit algıları yüksek çıkmıştır. Katılımcıların Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Kültürel Tehdit ve Çevresel Tehdit alt boyutları bağlamında cinsiyet değişkenleri, puan türleri ve ikametgâh türleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların Ekonomik Tehdit ve Güvenlik Tehdidi bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Kültürel Tehdit ve Çevresel Tehdit bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. LSD testi sonucunda Kültürel Tehdit alt boyutunda 18-20 yaş aralığı ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş lehine anlamlı fark bulunmuştur. Çevresel Tehdit alt boyutunda ise 18-20 ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur. 21-22 yaş aralığı ile 25+ yaş aralığı arasında 21-22 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelime: Siyaset Bilimi, Tehdit Algısı, Geçici Koruma Statüsü, Suriyeliler, Öğrenci

Abstract

This study aims to investigate the threat perceptions of university students towards Syrians under temporary protection status. The Syrian Threat Perceptions Scale developed by Sarı (2020) was utilized in the research. The sample of the study consists of 324 students studying in Istanbul. As a result of the research, participants' threat perceptions were found to be high. In terms of the sub-dimensions of Economic Threat, Security Threat, Cultural Threat, and Environmental Threat, no significant differences were found among gender variables, score types, and types of residence. No significant differences were found in terms of age variables in the context of Economic Threat and Security Threat. However, significant differences were found in terms of age variables in the context of Cultural Threat and Environmental Threat. According to the LSD test, a significant difference was found in favor of the 18-20 age group compared to the 23-24 and 25+ age groups in the Cultural Threat sub-dimension. In the Environmental Threat sub-dimension, a significant difference was found in favor of the 18-20 age group compared to the 23-24 and 25+ age groups. A significant difference was also found in favor of the 21-22 age group compared to the 25+ age group.

Keywords: Political Science, Threat Perception, Temporary Protection Status, Syrians, Student

* Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, E-posta: mahmutektiren@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4756-4351

** Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, E-posta: veysiaktas7@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5174-7505

GİRİŞ

Göçmenlik tartışması hem Avrupa'da hem de ABD'nin siyasi gündeminde ciddi anlamda yer almaya devam ediyor. Artan göçün; ülke ekonomileri, kültürel kimlik ve sosyal uyumları üzerinde yarattığı etkiler, göçü siyasi kampanyalarda belirgin bir şekilde yer alan bir konu haline getirmektedir (Dustmann ve Preston, 2007).

Son yıllarda göç, birçok gelişmiş demokrasinin demografik yapısını ciddi anlamda değiştirmiştir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yabancı uyruklu nüfus, 1950'dekinin yaklaşık iki katına ulaşmıştır. Kanada, İtalya ve Birleşik Krallık gibi diğer ülkelerde, nüfus içindeki göçmen oranı ciddi anlamda artış göstermektedir (Hainmueller ve Hopkins, 2014). Yaşanan ciddi göç akışı demografik yapıya benzer olarak siyasal yapıları da ciddi anlamda değiştirmeye başlamıştır. Batı Avrupa'da göçmen karşıtı partilerin kurulması ve seçim başarıları, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılma referandumunun kabul edilmesi ve son olarak Donald Trump'ın ABD göçmenlik politikasını önemli ölçüde sıkılaştırma hamlesi buna örnek olarak gösterilebilir (Valentino vd., 2019). Ayrıca son birkaç yılda, birçok Avrupa ülkesinde sağcı popülist partilerin yükselişine tanık olmaktadır (Schmuck ve Matthes, 2015). Bu partilerin yükselişinde göçmenlerin etkisinin azımsanmayacak derecede olduğu söylenebilir. Özellikle 2011 yılında Suriye'de yaşanan insanlık krizi ile beraber başlayan göç akışının bu durum üzerinde ciddi etki yarattığı görülmektedir. Zira günümüz Avrupa ülkelerinde yaşanan göç krizinin temelini Suriyeli mültecilerin oluşturduğu söylenebilir.

Suriyeli mülteci krizi, dünyadaki en büyük mülteci krizlerinden biri olmaya devam edeceği öngörülmektedir. Günümüzde yaklaşık 120 ülkede zorla yerinden edilmiş ve iltica etmek durumunda kalmış milyonlarca Suriyeli yaşamaktadır. 6,8 milyondan fazla Suriyeli mülteci Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır olmak üzere 5 komşu ülkeye ciddi anlamda akış sağlamıştır (Regional Strategic Overview 2023). Bu göç akışının yarısına yakınının Türkiye'ye yönelik olduğu görülmektedir. 13 Temmuz 2023 tarihinde Göç İdaresi tarafından güncellenen Geçici Koruma Statüsünde bulunan Suriyeli sayısı incelendiğinde Türkiye'de halihazırda 3.329.516 kişi bulunmaktadır. Sayı bakımından ilk on il incelendiğinde sırasıyla İstanbul (531.392 kişi), Gaziantep (439.062 kişi), Şanlıurfa (331.201 kişi), Hatay (311.386 kişi), Adana (240.198 kişi), Mersin (236.056 kişi), Bursa (175.805 kişi), İzmir (136.240 kişi), Konya (118.784 kişi) ve Ankara (90.840 kişi) olduğu görülmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023). Halihazırda İstanbul'da nüfusun %3,23'ünün Geçici Koruma Kapsamında bulunan Suriyelilerden oluştuğu tespit edilmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Söz konusu çalışmada 2013 yılı ve sonrası Türkiye'ye yönelik yoğun göç akışının yaşanmasının; ekonomik, sosyal ve kültürel yapıyı olumsuz etkileyebileceğine yönelik algının toplumda yer edindiği varsayılmaktadır. Bu varsayımın oluşmasında özellikle ev sahibi toplulukların ülkelerinde var olan ekonomik kaynakların dağıtımının olumsuz etkilenmesi, güvenlik sorununun oluşması, kültürel çatışmaların yaşanması gibi durumları misafir topluluktan kaynaklandığını düşünüyor oluşu muhtemeldir. Ayrıca ev sahibi topluluk misafir topluluğun artan oranı karşısında endişeye kapılıp onları kendileri için birer tehdit olarak görebilir. Bu araştırma temelinde bu konulara yoğunlaşmıştır.

Bu kapsamda mevcut araştırmada üniversite öğrencilerinin geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik tehdit algısının; ekonomik, güvenlik, kültürel ve çevresel faktörler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Toplanan veriler kapsamında ekonomik, güvenlik, kültürel ve çevresel faktörler bağlamına üniversite öğrencilerinin tehdit algısının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca katılımcıların; ekonomik, güvenlik, kültürel ve çevresel faktörlerden oluşan tehdit algılarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ikamet durumu ve puan türüne göre anlamlılık düzeylerinin incelenmesi de hedeflenmektedir.

1. Teorik Arka Plan

Tehdit hipotezi, azınlıkların varlığının etnik çoğunluğun üyeleri arasında bir endişe duygusunu harekete geçirdiğini iddia eder. Teoriye göre çeşitlilik çatışmanın artmasına neden olur (Putnam, 2007; Kaufmann ve Harris, 2015). Grup tehdidi teorisi ise çoğunluğun bölgeyi paylaşan bir veya daha fazla azınlık grubunun büyüklüğü tarafından tehdit edildiğini öngörür. Diğer bir deyişle azınlık ne kadar büyükse çoğunluk o kadar tehdit altındadır ve bu nedenle çoğunluk azınlığı bünyesine dahil etme konusunda o kadar isteksizdir. Çoğunluk, kıt kaynaklar için mücadele eden gruplar nedeniyle baskın sosyal konumlarının azınlık tarafından tehdit edildiğini algıladıkları için isteksiz hâle gelmektedirler (Hjerm, 2009). Baskın grubun üyeleri, alt gruba karşı ön yargı yoluyla üstün konumlarını pekiştirir ve açık bir grup içi / grup dışı farklılaşmayı teşvik eder. İnsanlar, kıt kaynaklar için rekabetin varlığında göçmenlerle temasa geçtiklerinde, gruplar arası düşmanlık beklenmektedir (Hopkins, 2010; Barceló, 2016). Güç tehdidi hipotezine göre ise baskın ve doğal gruplar arasındaki grup düşmanlığı; yeterli sayıda yeni gelenle baskın grubun hegemonik konumunun baltalanması ve böylece istihdam, sosyal konutlara erişim veya siyasi nüfuz gibi kaynaklar üzerinde rekabet yaratılmaktan kaynaklandığına değinilmiştir (Blalock, 1967; Kawalerowicz, 2021).

Araştırmamız kapsamında bu algının üniversite öğrencileri arasında gerçekten var olup olmayacağını belirlemek amacıyla Sarı (2020) tarafından geliştirilen Suriyelilere Yönelik Tehdit Alguları Ölçeği kullanılmış ve veriler bu ölçek marifeti ile toplanmıştır. Ölçek ekonomik, güvenlik, kültürel ve çevresel olmak üzere 4 alt faktörden oluşmaktadır. Çevresel faktörlere ait sorular çevreden kaynaklı güvenlik ve kültürel olguların tehdidini kapsamaktadır. Bu kapsamda teorik arka plan ekonomik, güvenlik ve kültürel tehditler bağlamında ele alınmıştır.

1.1. Ekonomik ve güvenlik tehdidi

Ekonomik ve güvenlik gibi tehdit algılarının temeli Gerçekçi Çatışma Teorisi (Allport, 1954; Sherif, 1967) ve Entegre Tehdit Teorisi'dir (Stephan ve Stephan, 2000). Gerçekçi Çatışma Teorisi, insanlar arasında ekonomik ve sosyal faydalar için rekabet olduğunu öne sürmektedir. Ben-Nun Bloom'a (2015) göre azınlık grubu üyeleri veya göçmenler, maddi kaynaklar üzerinde potansiyel rakipler olarak görülebilirler. Böylece artan göçmen nüfusu, kısıtlı maddi kaynaklar için rekabet ederken bir tehdit oluşturmaktadır (Ben-Nun Bloom vd., 2015). Stephan ve Stephan (2000) tarafından öne sürülen Entegre Tehdit Teorisi ise dört tür tehdit içermektedir. Bu dört tehdit; gerçekçi tehditler, sembolik tehditler, gruplar arası kaygı ve olumsuz stereotipler olarak kategorize edilmiştir. Gerçekçi tehditler gerçek hayattaki tehditlerden oluşmaktadır. Gerçekçi tehditler, iç grubun mevcudiyetine dönük tehditler, iç grubun siyasi ve ekonomik gücüne dönük tehditler ve iç grubun veya üyelerinin fiziksel ya da maddi refahına yönelik tehditlerdir. Bu gerçekçi tehdit kavramının kökleri gerçekçi grup çatışması teorisine dayanmaktadır (Stephan ve Stephan, 2000).

Mevcut literatür; azalan ekonomik koşulları, ekonomik kaynaklar üzerindeki rekabet tehdidini potansiyel bir artış kaynağı olarak görmektedir ve bu durumun göçmenlere yönelik olumsuz tutumları artırması muhtemel görülmektedir. Tarihsel olarak göçmen karşıtı duygu ve etnik ön yargı, ekonomik durgunluk dönemlerinde (Cea D'Ancona, 2015) politikacıların suçu göçmenlere ve mültecilere yüklemesiyle artar (Pinillos-Franco ve Kawachi 2022). Bir ülkedeki siyasi iklim ve özellikle aşırı sağcı milliyetçi partilerin popüleritesi ve yaygınlığı, göçmen karşıtı duyguların harekete geçmesine ve göçmenlere karşı kışkırtmaya elverişli ortam yaratılmasına imkân sağlar (Davidov ve Semyonov, 2017).

Bir dizi araştırma, göçmenlere yönelik ayrımcı tutumların, bireylerin sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerinin ürünü olduğunu iddia etmektedir. Bu görüşe göre eğitim ve gelir, olumsuz tutumların temel belirleyicisi olduğu vurgulanmaktadır (Kunovich 2004). Sosyal harcamanın yüksek olduğu ülkelerde sosyo-ekonomik durumun göçe yönelik tutumlar üzerindeki etkisinin daha yüksek olduğu iddia edilmektedir (Jaime-Castillo, Marqués-Perales

ve Álvarez-Gálvez, 2016). İlk araştırmalar, düşük eğitim seviyeleri, zayıf iş gücü piyasası pozisyonları ve ekonomik yoksunluğa yansıyan sosyoekonomik kırılganlığın olumsuz tutumları açıkladığını savunmaktadır (Davidov vd., 2014). Ayrıca çeşitli demokratik ülkelere yönelik devam eden terör saldırıları, algılanan tehditler ile bireylerin ve grupların demokratik olmayan tutum ve uygulamaları arasındaki karşılıklı ilişkiyi yeniden vurgulamıştır (Canetti-Nisim vd., 2008). Bu araştırmalar artan güvenlik kaygısının toplumda göçmenlere karşı olumsuz duygunun oluşumunda belirleyici olduğunu açıklar. Habermeld & Lieberman'e (2012) göre 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde ulusal güvenliğe yönelik çok ciddi varoluşsal tehditler ile yabancı uyruklular arasındaki bağlantı başlı başına bir soruna dönüşmüştür. Özellikle bu saldırılar sonrası toplumda oluşan olumsuz yargılar ve karşı tutumlar sonrasında yasa dışı göçmenleri tespit etmek, kovuşturmak ve sınır dışı etmek amacıyla kapsayıcı bir yasa tasarısı meclisten geçmiş ve uygulanmaya konulmuştur.

1.2. Kültürel tehdit

Kültürel tehditlerin temeli Sosyal Kimlik Teorisi (Tajfel vd.,1979; Coenders vd., 2004) ve Entegre Tehdit Teorisine (Stephan ve Stephan, 2000) dayanır.

Kültürel tehdit yaklaşımına göre bireyler, 'yerli' nüfusun kültürel hegemonyasını ve dolayısıyla sosyal statülerini maddi çıkarımlarla korumak için göçe karşı çıkarlar. Bununla birlikte genellikle mekanizma, refahın türetildiği ekonomik olmayan tercihler sepeti olarak ele alınan kültürle birlikte, basitçe "endişe" veya "korku" gibi duygusal terimlerle açıklanır (Dennison ve Geddes, 2021). Etnik azınlık gruplarına yönelik ön yargı, göçmen kökenli azınlıklar ile çoğunluk grubu arasında algılanan yüksek ve düşük kültürel mesafenin her iki durumunda da pozitif sosyal kimliği geri kazanmanın bir yoludur. Bu nedenle, göçmenler ile çoğunluk grubu arasında algılanan kültürel mesafenin yönetimi birçok ülkede önemli bir konu haline gelmektedir (Mahfud, 2017). Medyada, günlük söylemde ve siyasi tartışmalarda, kültürel çeşitlilik genellikle tehdit edici olarak sunulur. Böylece göçmenlere yönelik ön yargı ve ayrımcılığın gerekçesi olarak hizmet eder. Bu endişeler, daha kısıtlayıcı göçmenlik politikalarına ve göçmenlerin günlük yaşamlarında devam eden ayrımcılık ve dışlanma deneyimlerine doğru bir kaymaya da yansır (Faaktadır vd., 2013). Kültürel uzaklık arttıkça daha derin dışlanma duyguları ortaya çıkmaktadır. Manevska ve Achterberg'e (2013) göre Batılı olmayan göçmenler, kültürel olarak Batılı göçmenlere göre Batılı ülkelerdeki yerlilerden daha farklı görülebileceğinden, yaşanan kültürel çatışmanın yoğunlaşmasına ve daha yüksek düzeyde deneyimlenen kültürel tehdide yol açabileceğini ifade etmektedir. Bu kapsamda kültürel tehdidin düzeyi kültürlerin birbiri ile mesafesi ile de ilgilidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Bu çalışma kapsamında “Üniversite Öğrencilerinin Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilere Yönelik Tehdit Algısının; Ekonomik, Güvenlik, Kültürel ve Çevresel Faktörler Bağlamında İncelenmesi” amacıyla betimsel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılarak analiz yapılmıştır. Tarama modeliyle yürütülen çalışmalarda çoğunlukla geniş ölçekli bir gruptan araştırmacının tespit ettiği yanıtlar kullanılarak bilgi toplanır. Tarama modellenmiş araştırmalarda ağırlıklı olarak araştırmacılar, görüşlerin ve niteliklerin neden kaynaklandığından ziyade örnekleme bireyler bakımından nasıl dağılım gösterdiğiyle ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

2.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni İstanbul’da devlet üniversitelerinde (İstanbul’da bulunan 13 devlet üniversitesi öğrencileri kapsama dahil edilmiştir.) öğrenim gören öğrenciler, örneklem ise gönüllülük esasına göre random olarak anketi dolduran 324 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler anket ve ölçek marifeti ile çevrim içi uygulamayla toplanmıştır. Bu bağlamda genel olarak veriler kolayda örnekleme yöntemi ile beraber basit seçkisiz (random) örnekleme yöntemi de kullanılarak toplanmıştır.

2.3. Veri toplama araçları

Veri toplama araçları 2 bölümlü anket ve ölçekten oluşmaktadır. 1. Bölüm katılımcıların kişisel özelliklerini tanımlayacak bilgilerden oluşmaktadır. 2. Bölümde Sarı (2020) tarafından geliştirilen Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği kullanılmıştır. 19 maddelik ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı: İç tutarlılık katsayıları incelendiğinde; kültürel tehdit boyutu için .89, çevresel tehdit boyutu için .84, ekonomik tehdit boyutu için .90 ve güvenlik tehdidi boyutu için .88 bulunmuştur. Yapılan araştırma için iç tutarlılık katsayıları incelenecek olursa; ekonomik tehdit boyutu için .94, güvenlik tehdit boyutu için .90, kültürel tehdit boyutu için .91 ve çevresel tehdit boyutu .92 olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda ölçek alt boyutlarına ait iç tutarlılığın sağlandığı görülmektedir.

2.4. Verilerin toplanması ve analizi

Veriler incelendiğinde Ekonomik Tehdit (Skewness=-1,33, Kurtosis=1,46), Güvenlik Tehdidi (Skewness=-,0,83 Kurtosis=0,02), Kültürel Tehdit (Skewness=-1,14, Kurtosis=0,70), Çevresel Tehdit (Skewness=-1,02, Kurtosis=0,19) basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve tüm alt

boyutların normal dağılım gösterdiği (+1.5-1.5 normal dağılım, Tabachnick ve Fidell, 2013) tespit edilmiştir. Bu kapsamda ikili değişkenler için t-testi, üç ve daha çok değişkenler için ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testinde ortaya çıkan farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla LSD testi uygulanmıştır.

Suriyelilere yönelik ekonomik, kültürel güvenlik ve çevresel tehdit algılarının düzeyini belirlemek amacıyla Baş'a (2013: 112) ait kategorize edilmiş aralıklar kullanılmaktadır. Bu bağlamda ölçekten elde edilen puan ortalamalarını yorumlama aşamasında ise; 1.00-1.80 aralığı düşük, 1.81-2.60 aralığı düşük, 2.61-3.40 aralığı orta, 3.41-4.20 aralığı yüksek, 4.21-5.00 aralığı ise çok yüksek olarak kabul edilecektir.

3. Bulgular

Bulgular kısmında ortalama puanlar ve normallik dağılımı, cinsiyet değişkenine yönelik t-testi sonuçları, yaş değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları, puan türü değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları ve değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği alt boyutlarına yönelik ortalama puanlar ve normallik dağılımı

Boyut	N	Min	Max	X	Skewness	Kurtosis
Ekonomik	324	6,00	30,00	4,16	-1,33	1,46
Güvenlik	324	5,00	25,00	3,87	-0,83	0,02
Kültürel	324	4,00	20,00	4,01	-1,14	0,70
Çevresel	324	4,00	20,00	4,03	-1,02	0,19

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Tablo 1'de Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği alt boyutlarına yönelik ortalama puanlar ve normallik dağılımı testleri görülmektedir. Veriler incelendiğinde Ekonomik Tehdit (Skewness=-1,33, Kurtosis=1,46), Güvenlik Tehdidi (Skewness=-0,83 Kurtosis=0,02), Kültürel Tehdit (Skewness=-1,14, Kurtosis=0,70), Çevresel Tehdit (Skewness=-1,02, Kurtosis=0,19) basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve tüm alt boyutların normal dağılım gösterdiği (+1.5-1.5 normal dağılım, Tabachnick ve Fidell, 2013) tespit edilmiştir.

Suriyelilere yönelik ekonomik, kültürel güvenlik ve çevresel tehdit algılarının düzeyini belirlemek amacıyla Baş'a (2013: 112) ait kategorize edilmiş aralıklar kullanılmaktadır. Bu bağlamda ölçekten elde edilen puan ortalamalarını yorumlama aşamasında ise; 1.00-1.80 aralığı düşük, 1.81-2.60 aralığı düşük, 2.61-3.40 aralığı orta, 3.41-4.20 aralığı yüksek, 4.21-5.00 aralığı ise çok yüksek olarak kabul edilecektir. Bu kapsamda tablo incelendiğinde katılımcıların

ekonomik tehdit ($X=4,16$), güvenlik tehdidi ($X=3,87$), kültürel tehdit ($X=4,01$) ve çevresel tehdit ($X=4,03$) algılarının yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine yönelik t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Mean	t	p
Ekonomik Tehdit	Kadın	198	25,2778	1,03	0,3
	Erkek	126	24,6032		
Güvenlik Tehdidi	Kadın	198	19,5354	0,68	0,51
	Erkek	126	19,1508		
Kültürel Tehdit	Kadın	198	16,3030	1,39	0,16
	Erkek	126	15,6508		
Çevresel Tehdit	Kadın	198	16,1869	0,43	0,66
	Erkek	126	15,9762		

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Tablo 2’de Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine yönelik t-testi sonuçları görülmektedir. Veriler incelendiğinde; Ekonomik Tehdit ($t=1,03$, $p>0,05$), Güvenlik Tehdidi ($t=0,68$, $p>0,05$), Kültürel Tehdit ($t=1,39$, $p>0,05$) ve Çevresel Tehdit ($t=0,43$, $p>0,05$) alt boyutları bağlamında cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği alt boyutlarının yaş değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları

Boyut	Yaş	N	X	sd	F	p	Farkın Kaynağı (LSD)
Ekonomik Tehdit	18-20 (A)	92	25,51	5,27	2,23	0,08	
	21-22 (B)	113	25,74	4,54			
	23-24 (C)	61	23,87	6,76			
	25+ (D)	58	24,02	7,22			
	Total	324	25,02	5,78			
Güvenlik Tehdidi	18-20 (A)	92	19,93	4,57	1,52	0,2	
	21-22 (B)	113	19,73	4,38			
	23-24 (C)	61	18,95	6,06			
	25+ (D)	58	18,31	6,11			
	Total	324	19,39	5,13			
Kültürel Tehdit	18-20 (A)	92	16,78	3,54	2,56	0,04	A>C
	21-22 (B)	113	16,27	3,70			A>D
	23-24 (C)	61	15,33	4,80			
	25+ (D)	58	15,21	4,73			
	Total	324	16,05	4,11			
Çevresel Tehdit	18-20 (A)	92	16,82	3,72	3,37	0,02	A>C
	21-22 (B)	113	16,51	3,84			A>D
	23-24 (C)	61	15,41	4,66			B>D
	25+ (D)	58	14,91	4,95			
	Total	324	16,10	4,23			

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Tablo 3’te Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği alt boyutlarının yaş değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları görülmektedir. Veriler

incelendiğinde ekonomik tehdit ($F=2,23$, $P>0,05$) ve güvenlik tehdidi ($F=1,52$, $P>0,05$) bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Ancak kültürel tehdit ($F=2,56$, $P<0,05$) ve çevresel tehdit ($F=3,37$, $P<0,05$) bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan LSD testi sonucunda kültürel tehdit alt boyutunda 18-20 yaş aralığı ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur. Çevresel tehdit alt boyutunda ise 18-20 yaş aralığı ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bunun yanında 21-22 yaş aralığı ile 25+ yaş aralığı arasında 21-22 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 4. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği alt boyutlarının puan türü değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları

Boyut		Sum of	df	X	F	p
Ekonomik Tehdit	Between Groups	69,929	3	23,31	0,69	0,55
	Within Groups	10704,993	320	33,45		
	Total	10774,923	323			
Güvenlik Tehdidi	Between Groups	11,057	3	3,68	0,13	0,93
	Within Groups	8491,718	320	26,53		
	Total	8502,775	323			
Kültürel Tehdit	Between Groups	49,916	3	16,63	0,98	0,40
	Within Groups	5411,294	320	16,9		
	Total	5461,21	323			
Çevresel Tehdit	Between Groups	31,331	3	10,44	0,58	0,62
	Within Groups	5753,101	320	17,97		
	Total	5784,432	323			

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Tablo 4'te Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği alt boyutlarının puan türü (Üniversiteye yerleşme puan türü: sayısal, sözel, eşit ağırlık, dil) değişkenine yönelik ANOVA testi sonuçları görülmektedir. Veriler incelendiğinde ekonomik tehdit ($F=0,69$, $P>0,05$), güvenlik tehdidi ($F=0,13$, $P>0,05$), kültürel tehdit ($F=0,98$, $P>0,05$) ve çevresel tehdit ($F=0,58$, $P>0,05$) alt boyutları bağlamında puan türleri arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür.

Tablo 5. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği alt boyutlarının ikametgâh değişkenine yönelik ANOVA ve LSD testi sonuçları

Boyut		Sum of	df	X	F	p
Ekonomik	Between Groups	101,663	2	50,83	1,53	0,22
	Within Groups	10673,260	321	33,25		
	Total	10774,923	323			
Güvenlik	Between Groups	49,933	2	24,97	0,95	0,39
	Within Groups	8452,842	321	26,33		
	Total	8502,775	323			
Kültürel	Between Groups	23,555	2	11,78	0,70	0,50
	Within Groups	5437,655	321	16,94		
	Total	5461,210	323			
Çevresel	Between Groups	52,677	2	26,34	1,48	0,23
	Within Groups	5731,755	321	17,86		
	Total	5784,432	323			

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Tablo 5'te Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği alt boyutlarının ikametgâh (Öğrenci yurdu, öğrenci evi, ailenin yanı) değişkenine yönelik ANOVA testi sonuçları görülmektedir. Veriler incelendiğinde ekonomik tehdit ($F=1,53$, $P>0,05$), güvenlik tehdidi ($F=0,95$, $P>0,05$), kültürel tehdit ($F=0,70$, $P>0,05$) ve çevresel tehdit ($F=1,48$, $P>0,05$) alt boyutları bağlamında ikametgâh türleri arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür.

SONUÇ

Üniversite öğrencilerinin geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik tehdit algısının; ekonomik, güvenlik, kültürel ve çevresel faktörler bağlamında incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Anket ve ölçek marifeti ile toplanan veriler incelendiğinde; katılımcıların ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, kültürel tehdit ve çevresel tehdit algılarının yüksek olduğu görülmüştür.

Ekonomik açıklamaya göre, zayıf sosyoekonomik konuma sahip insanlar, etnik grup üyeleriyle aynı maddi kaynaklar için rekabet ettikleri için daha fazla etnik tehdit yaşarlar (Manevska ve Achterberg, 2013). Bu bağlamda Mangum (2019) tarafından yapılan araştırmada Amerikalıların göçmenlerin kültürel etkileri konusunda pek endişelenmemesine rağmen, göçmenleri açıkça ekonomik bir tehdit olarak algıladıkları görülmüştür. Rinken (2016) ise göçmenlere yönelik tutumların kendi başına ekonomik gerçeklerden ve çıkarlardan ziyade karmaşık bir yatkınlıklar ve algılar dizisine bağlı olduğunu tespit etmiştir. Valentino vd. (2019) tarafından yapılan araştırmada daha yüksek vasıflı göçmenlerin yerli sosyoekonomik statünün tüm düzeylerinde daha düşük vasıflı muadillerine tercih edildiği belirtilmiştir. Kuntz vd. (2017) ise sembolik ve ekonomik tehdit reklamlarına maruz kalmak, göçmenlere yönelik olumsuz

tutularda önemli bir artışa neden olduğunu tespit etmiştir. Yine Heizmann ve Huth (2021) ekonomideki kısa vadeli dinamik gelişmelerin ve ülkeler içindeki göçün, algılanan göçmen tehdidi açısından uzun vadeli durumdan daha önemli olduğunu göstermektedir. Marozzi (2016) ise Malta ve Kıbrıs'ın göçmenlerden kaynaklanan en güçlü sosyo-ekonomik tehdit algısına sahip olduğunu, ardından Avusturya, Büyük Britanya, Kuzey İrlanda ve Macaristan'ın geldiğini ve tehdit algısının en zayıf olduğu ülke/bölgelerin Ermenistan, İsveç, Romanya olduğunu göstermektedir.

Ekonomik tehdidin yanı sıra güvenlik tehdidinin de azınlıklara yönelik ön yargı ve olumsuz tutum oluşturma konusunda etkili olduğuna yönelik literatürde birçok araştırma yer almaktadır. Canetti-Nisim vd. (2008) tarafından yapılan çalışmada bir azınlık grubunun oluşturduğu her bir tehdidin farklı seviyelerine bakılmaksızın, algılanan bir güvenlik tehdidinin, farklı azınlık gruplarına yönelik dışlayıcı siyasi tutumların önemli bir belirleyicisi olduğunu göstermiştir. Hellwig ve Sinno'ya (2016) göre ise güvenlik korkuları Müslüman göçmenlere yönelik tutumları etkiler. Öte yandan ekonomik kaygılar Doğu Avrupalılara yönelik görüşleri etkiler. Yine Simpson (2016) 413 katılımcının katıldığı araştırma, belgesiz göçmenlere yönelik tutumların bölgede hissedilen güvenliği, bölgeyi tavsiye etme ve bölgeye geri dönme olasılığını etkilediğini bulmuştur. Costello (2021) suçlulara yakınlığın göçmen karşıtı nefrete maruz kalma olasılığını artırdığını tespit etmiştir.

Ekonomik ve güvenlik tehdidinin yanı sıra kültürel tehdidinin de azınlıklara yönelik ön yargı ve olumsuz tutum oluşturma konusunda etkili olduğuna yönelik literatürde birçok araştırma yer almaktadır. Bu kapsamda Smeekes ve Verkuyten (2013) tarafından yapılan çalışmada ulusal kültürü geçici olarak veya kalıcı olarak algılamamanın Müslümanların ifade haklarına muhalefeti yordadığını ve bu etkinin süreklilik tehdidi algısıyla aracılık ettiğini göstermiştir. Lucassen ve Lubbers (2012) tarafından yapılan çalışmada algılanan kültürel etnik tehditlerin, algılanan ekonomik etnik tehditlere göre aşırı sağ tercihlerin daha güçlü bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur.

Türkiye örnekleme bağlamında düşünüldüğünde söz konusu çalışmamıza uygun önemli çalışmaların ortaya koyulduğu tespit edilmiştir. Kabaklı Çimen ve Ersoy Quadir (2018)'in çalışmasında üniversite öğrencileri, Suriyeli sığınmacıları toplumsal güvenlik ve ekonomik kalkınma açısından büyük bir tehdit olarak algılamıştır. Aldemir (2019)'in bulgularından elde edilen veriler doğrultusunda katılımcı üniversite öğrencileri Suriyeli sığınmacılara dönük sosyokültürel, güvenlik, ekonomi ve uyum olmak üzere dört esas alanda olumsuz tutum geliştirmişlerdir. Baş ve Eti (2021)'nin sosyal hizmet eğitimi alan üniversite öğrencileriyle

yaptıkları çalışma sonucuna göre sığınmacılara ilişkin olumlu tutum geliştiren katılımcı oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mülteci haklarının talebinde ve korunmasında onlara destek vereceklerini belirten katılımcılar zorunlu göçü kabullenici tavır takınmıştır. Bunun aksine kamu yönetimi (Şen ve Şimşek, 2019), uluslararası ilişkiler (Aldemir, 2019) bölümü okuyan öğrencilerin sığınmacılara yönelik algılarının ve tutumlarının olumsuz olması bölümler arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığını göstermektedir. Çiftçi (2023)'nin araştırmasında Suriyeli sığınmacıların toplumsal yapıya entegre olamayıp kendilerini sosyal yaşamdan izole ettikleri vurgulanmıştır. Nitekim Batman'daki vatandaşlarla yapılan ankette katılımcılar Suriyelilerin kültürel açıdan kendilerinden farklı olduğunu belirtip bunun sosyokültürel bir tehdit oluşturduğunu vurgulamıştır. Mesken kiralarındaki yüksek artışın, işsizlik oranlarının yükselişinin sebebi olarak görülen sığınmacıların katılımcılar tarafından ekonomik bir tehdit olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Yerel halkın sığınmacılar tarafından fiziki veya psikolojik şiddete maruz kalabileceği düşünülerek bu durumun güvenlik tehdidini artıracığı sonucuna ulaşılmıştır. Ökten ve Ökten (2022)'in araştırma bulgularında Gaziantep'teki yerli halk ile üniversite öğrencilerinin Suriyeli sığınmacıları özellikle ekonomi için potansiyel bir riskli durum ve tehdit olarak gördükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamı Suriyelilerin yerli ekonomik hayata zarar vereceğini bu durumun daha çeşitli problemler doğuracağını vurgulamıştır. Sosyal açıdan bir tehdit unsuru olarak görülmeyen Suriyelilerle ortak bir kültürel ortam oluşturabildiğini, din ve coğrafya yakınlığının empati duygusunu geliştirdiğini vurgulayan katılımcılar kentte bir arada yaşamanın mümkün olduğunu belirtmiştir. Alptekin, Akarçay Ulutaş ve Ustabaşı Gündüz (2018)'ün bulgularından elde edilen veriler incelendiğinde Konya'ya yerleşen Suriyeli sığınmacıların yerel halk tarafından öncelikle sosyal bir tehdit olarak algılandığı görülmüştür. Taş ve Tekkanat (2018)'in araştırma sonuçlarına göre katılımcı grup olan Elazığ'daki yerli halkın büyük çoğunluğu Suriyeli sığınmacıların kent huzuruna zarar vermesinden ve asayiş bozmasından ötürü onları güvenlik tehdidi olarak gördüklerini belirtmiştir. Şen ve Şimşek (2019)'in araştırmasında elde edilen bulgularda üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Suriyeli sığınmacı görmek istemedikleri tespit edilmiştir. Bu tutumun gerekçeleri arasında güvenlik riski yaratan suç oranlarının artması, ucuz iş gücü olmalarından ötürü işsizliği artırmaları, vergi vermeden işletme açmalarının çalışma huzurunu bozması gibi durumlar yer almıştır. Kaldık'ın (2020) çalışması, sığınmacılara yönelik algılarda belirgin bir negatif eğilimin varlığını vurgulamıştır. Rıdvan Şimşek vd. (2022) tarafından yürütülen araştırmada ise 2020'de ve 2022'de gerçekleştirilen iki farklı ölçümde Türkiye'nin yaşadığı sosyal ve ekonomik değişimlere bağlı olarak Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi) puanlarının arttığı sonucu bulunmuştur. Çömez Polat ve Kaya (2017)'nin araştırmasında

üniversite öğrencileriyle Suriyelilere dönük ayrımcı tutum taşıma durumları görüşme tekniği aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Adana’da ikamet eden katılımcı üniversite öğrencilerle yapılan görüşmede; Suriyeli sığınmacılarla temasta bulunmaktan kaçınmaya çalıştıkları, onlara yönelik olumsuz bir algıya sahip oldukları, onlarla bir arada yaşamayı düşünmedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca Suriyelilerin kayıt dışı çalışıp ucuz iş gücü potansiyeli olmaları onların üniversite öğrencileri tarafından ekonomik bir tehdit olarak görülmesini kolaylaştırmıştır. Bu durumun denetimsizliği artırıp sosyal çatışmalara sebep olabileceği fikrinden hareketle süreç sonunda güvenlik tehdidini doğuracağı vurgulanmıştır. Burhan ve van Leeuwen (2016) tarafından yapılan incelemede kültürel uyum düzeyi yüksek göçmenlerin düşük ve ılımlı milliyetçiler arasında kültürel uyum düzeyi düşük göçmenlerden daha az tehdit olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Çalışkan ve Yalçınkaya’ya (2022) göre kültürlerarası duyarlılık ve gruplar arası kaygı, yerel halkın Suriyelilere yönelik tutumlarını yordamıştır. Türk yerel toplumunun yakın sosyal teması ve kültürlerarası duyarlılığı arttıkça gruplar arası kaygı azalmakta ve Suriyelilere yönelik olumlu tutumlar artmaktadır. Saraçoğlu ve Bélanger (2019) tarafından yapılan araştırmada İzmir’deki dört araştırma sahasında gerçekleştirilen etnografik saha çalışmasına dayanarak, yerel Türk nüfusunun Suriyeli mülteci akımına karşı tutumlarının temelini, ön yargılı bir statü kavramını kaybetme kaygısının oluşturduğunu göstermiştir. Acar (2021) ise Suriyeli sığınmacıların denetimsiz bir biçimde sınırdaki şehirlere yerleşmesinin bu bölgedeki Suriyeli sığınmacılara olan karışıklığı tetiklediğini vurgulamıştır. Ekici’ye (2019) göre ise Türk toplumunun Suriyeli sığınmacıları, (1) kültürel yapıya, (2) sosyal ve ahlaki düzene, (3) ekonomik işleyişe, (4) güvenliğe ve (5) temel hizmet alanlarına erişime tehdit olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Şen ve Şimşek (2019), Suriyeli arkadaş varlığı, kendini güvende hissetme durumu ve ailenin Suriyelilere karşı tutumu, öğrencilerin tutum puanlarını etkilediğini tespit etmiştir. Şengül (2022)’ün araştırma bulgularında üniversite öğrencilerinin göçmenlerden rahatsız olduğu tespit edilmiştir. En fazla rahatsızlık duyulan göçmenleri sırasıyla Afganistan, Suriye, Irak ve İran’dan gelenlerin teşkil ettiği ve en az rahatsızlık duydukları göçmenlerin Batı Avrupa’dan gelen göçmenler olduğu tespit edilmiştir. Tayınmak ve Furtana (2022) ise ebeveynlerin Suriyeli göçmenlere yönelik genel tutumları görece olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Görüleceği üzere Türkiye örnekleme bağlamında geçici korumaya tabi Suriyelilere yönelik hem mevcut araştırmada hem de literatürde olumsuz algının var olduğu; bunun tehdit kaynaklı olduğu görülmektedir. Özellikle son dönemlerde Suriyeli nüfus yoğunluğunun gittikçe artması, olumsuz temasların medya kanalıyla sürekli körüklenmesi, sosyal medyada bu tarz durumların

yaygınlaştırılması, seçim dönemlerinde siyasilerin agresif demeçleri gibi birçok neden bu tehdit algısının körüklenmesini etkilediği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra özellikle artan konut ve kira fiyatları ile yaşanan yüksek enflasyonu bu yoğun göç akışına bağlayan algının var olması ekonomik tehdit algısını güçlendiriyor olabileceğini savunuyoruz. Yine Suriyeli yoğunluğunun artışından kaynaklı yaşanan bazı toplumsal gerginlikler, bazı olumsuz durumların medya ya da sosyal medya marifeti ile yayılmasının güvenlik tehdidi ve çevresel tehdiye yönelik olumsuz tutumların oluşmasını, yoğun göçün yine kültürel tehdit algısını da tetikleyeceği ön görülmektedir.

Bunun yanında alt faktörler incelendiğinde Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Kültürel Tehdit ve Çevresel Tehdit alt boyutları bağlamında cinsiyet değişkenleri, puan türleri, ikametgâh türleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Ekonomik tehdit ve güvenlik tehdidi bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Ancak kültürel tehdit ve çevresel tehdit bağlamında yaş değişkenleri arasında anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan LSD testi sonucunda kültürel tehdit alt boyutunda 18-20 yaş aralığı ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur. Çevresel tehdit alt boyutunda ise 18-20 yaş aralığı ile 23-24 ve 25+ yaş aralıkları arasında 18-20 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bunun yanında 21-22 yaş aralığı ile 25+ yaş aralığı arasında 21-22 yaş aralığı lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Çalışkan ve Yalçınkaya (2022) tarafından yapılan araştırmada Suriyelilere yönelik tutumda cinsiyet farkı bulunmazken, kültürlerarası duyarlılıkta kadınların erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Güzel (2021)'e göre ise Türk toplumunun Suriyelilere dönük tutum puanının medeni durumuna, herhangi bir işte çalışma durumuna, ailesindeki kişi sayısına, cinsiyetine, memleketine ve yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermediği, Eser ve Uygur (2019)'un araştırma sonuçları irdelendiğinde üniversite öğrencilerinin cinsiyet durumları ile Suriyeli göçmenlere dönük genel tehdit algıları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Güler vd. (2021) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde mültecilere dönük tutumun cinsiyet (erkekler lehine) tarafından olumsuz şekilde yorumlandığını ortaya koymuştur. Özüdoğru ve Adnan (2021)'ın yaptığı araştırmada Türk toplumunun Suriyelilere karşı tutumunun; eğitim seviyesi, gelir düzeyi, yaş, cinsiyet ve çocuk sayısına göre anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular, katılımcıların ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, kültürel tehdit ve çevresel tehdit algılarının yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmanın elde ettiği

nicel veriler ve literatür taraması, geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik algıları değerlendiren çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar çerçevesinde, gelecek araştırmacılara yönelik şu öneriler sunulmaktadır:

- Konunun duygusal ve deneyimsel yönlerini daha iyi anlamak için nitel çalışmalara ağırlık verilebilir. Mülakatlar veya odak grup görüşmeleri, bireylerin algılarına daha derinlemesine ışık tutabilir.
- Sosyal medyanın ve medyanın, Suriyeli mültecilere yönelik algılar üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik çalışmalar, toplumsal medya ile algı arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturabilir.
- Ekonomik tehdit algısının arkasındaki dinamikleri daha iyi anlamak amacıyla sosyal ve ekonomik faktörlerin detaylı bir şekilde incelenmesi önemlidir.
- Araştırmalar, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki yerel halkın ve öğrencilerin algılarını karşılaştırarak, bölgesel farklılıkların etkilerini değerlendirebilir.
- Suriyeli mültecilerin topluma entegrasyonu ve uyumu konusunda yapılan çalışmalar, olumlu tutumları destekleyen faktörleri belirleyebilir.
- Suriyeli mültecilere karşı olumlu bir tutum oluşturmak için yapılan eğitim ve farkındalık kampanyalarının etkisini değerlendiren çalışmalara öncelik verilebilir.
- Algıdaki değişimleri uzun vadeli olarak takip eden çalışmalar, zaman içindeki dinamikleri anlamak adına önem taşır.

KAYNAKÇA

- Acar, T. (2021). Türkiye’de Suriyeli sığınmacılara yaklaşımlar: temas ve tehdit kuramlarının analizi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 24(3), 185-236.
- Aldemir, E. (2019). Bursa Uludağ Üniversitesi uluslararası ilişkiler bölümü öğrencilerinin Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili tutumlarının incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 267-298.
- Allport, G. W. (1954): *The nature of prejudice 25th Anniversary Edition*. Basic Books, New York.
- Alptekin, K., Akarçay Ulutaş, D. ve Ustabaşı Gündüz, D. (2018). Konya’da geçici koruma altında yaşayan Suriyeliler üzerine bir çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Göç Özel Sayısı, 1, 87-114.
- Barceló, J. (2016). Attitudes toward immigrants and immigration policy in Asia and the Pacific: a quantitative assessment of current theoretical models beyond western countries. *Asian Journal of Political Science*, 24(1), 87-123.
- Baş, H. ve Eti, S. (2021). Sosyal hizmet öğrencilerinin sığınmacılara ilişkin algı ve tutumları: Bir vakıf üniversitesi örneği. *Journal of Social Policy Conferences*, (80), 175-198.
- Baş, T. (2013). *Anket nasıl hazırlanır? Nasıl uygulanır? Nasıl değerlendirilir?* (7.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ben-Nun Bloom, P., Arikan, G., & Lahav, G. (2015). The effect of perceived cultural and material threats on ethnic preferences in immigration attitudes. *Ethnic and Racial Studies*, 38(10), 1760-1778.
- Blalock, H.M. (1967). *Toward a theory of minority-group relations*. New York: Wiley.
- Burhan, O. K., ve van Leeuwen, E. (2016). Altering perceived cultural and economic threats can increase immigrant helping. *Journal of Social Issues*, 72(3), 548-565.
- Çalışkan Sari, A. ve Yalçınkaya Alkar, Ö. (2022). Mediator role of intergroup anxiety in relationship between the social contact, intercultural sensitivity and attitudes towards Syrians among Turkish local society. *International Migration*, 61(4), 257-271
- Canetti-Nisim, D., Ariely, G., ve Halperin, E. (2008). Life, pocketbook, or culture: The role of perceived security threats in promoting exclusionist political attitudes toward minorities in Israel. *Political Research Quarterly*, 61(1), 90-103.
- Cea D’Ancona, M.A., (2015). Immigration as a threat: explaining the changing pattern of xenophobia in Spain. *Journal of International Migration and Integration*, 17 (2), 569–591. <https://doi.org/10.1007/S12134-015-0415-3>.
- Coenders, M., Gijsberts, M., & Scheepers, P. (2017). Resistance to the presence of immigrants and refugees in 22 countries. *Nationalism and Exclusion of Migrants*, 97-120.
- Çömez Polat, F. ve Kaya, E. (2017). Bir ötekileştirme pratiği: Türkiye’de yaşayan Suriyelilere yönelik tutumlar. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 38-48.

- Costello, M., Restifo, S. J. ve Hawdon, J. (2021). Viewing anti-immigrant hate online: An application of routine activity and Social Structure-Social Learning Theory. *Computers in Human Behavior*, 124, 106927.
- Davidov, E. ve Meuleman, B. (2012). Explaining attitudes towards immigration policies in European countries: The role of human values. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 38(5), 757-775.
- Davidov, E. ve Semyonov, M. (2017). Attitudes toward immigrants in European societies. *International Journal of Comparative Sociology*, 58(5), 359-366.
- Davidov, E., Meulemann, B., Schwartz, S. H. ve Schmidt, P. (2014). Individual values, cultural embeddedness, and anti-immigration sentiments: Explaining differences in the effect of values on attitudes toward immigration across Europe. *KZfSS Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 66, 263-285.
- Dennison, J., & Geddes, A. (2021). Thinking globally about attitudes to immigration: Concerns about social conflict, economic competition and cultural threat. *The Political Quarterly*, 92(3), 541-551.
- Dustmann, C., & Preston, I. P. (2007). Racial and economic factors in attitudes to immigration. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy*, 7(1).
- Ekici, H. (2019). Türk toplumunda Suriyelilere yönelik algılanan tehditler ve çözüm önerileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(44), 695-730.
- Eser, H. B. ve Uygur, M. R. (2019). Suriyeli göçmenlere yönelik tutumların bütünleşmiş tehdit ve sosyal mesafe kuramları doğrultusunda incelenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. *Liberal Düşünce Dergisi*, 24(95), 131-162.
- Fasel, N., Green, E. G., & Sarrasin, O. (2013). Facing cultural diversity. *European Psychologist*.
- Fraenkel, J.R. & Wallen, N.E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill International Edition.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023), *Yıllara göre geçici koruma statüsündeki Suriyeliler*, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, veriler 22.07.2023 tarihinde güncellenmiştir.
- Güler, D., Sarıcalı, M. ve Yelpaze, İ. (2021). Öğretmen adaylarının sosyal adalet ve kişisel biriciklik algıları ile mültecilere yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 349-366.
- Güzel, B. (2021). Yerel halkın Türkiye’de bulunan Suriyelilere yönelik tutumunun araştırılması: Kahramanmaraş örneği. *In Journal of Social Policy Conferences* (No. 81, pp. 151-183). Istanbul University.
- Haberfeld, M., & Lieberman, C. A. (2012). Foreign threats to national security and an alternative model to local enforcement of US immigration laws. *Police Practice and Research*, 13(2), 155-166.

- Hainmueller, J., & Hopkins, D. J. (2014). Public attitudes toward immigration. *Annual Review of Political Science*, 17, 225-249.
- Heizmann, B. ve Huth, N. (2021). Economic conditions and perceptions of immigrants as an economic threat in Europe: Temporal dynamics and mediating processes. *International Journal of Comparative Sociology*, 62(1), 56-82.
- Hellwig, T. ve Sinno, A. (2016). Different groups, different threats: public attitudes towards immigrants. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43(3), 339-358.
- Hjerm, M. (2009). Anti-immigrant attitudes and cross-municipal variation in the proportion of immigrants. *Acta Sociologica*, 52(1), 47-62.
- Hopkins, D. J. (2010). 'Politicized places: explaining where and when immigrants provoke local opposition', *American Political Science Review*, 104(1): 40-60.
- Jaime-Castillo, A. M., Marqués-Perales, I., ve Álvarez-Gálvez, J. (2016). The impact of social expenditure on attitudes towards immigration in Europe. *Social Indicators Research*, 126, 1089-1108.
- Kabaklı Çimen, L. ve Ersoy Quadir, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin Suriyeli sığınmacılarla ilgili tutumlarının sivil katılımları bağlamında incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (2), 1251-1273.
- Kaldık, B. (2021). Uluslararası Göç Bağlamında Sığınmacılara Yönelik Yabancı Düşmanlığının İncelenmesi: Türkiye'de Zenofobi Üzerine Bir Uygulama. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Özel Sayısı), 69-96.
- Kaufmann, E. ve Harris, G. (2015). "White flight" or positive contact? Local diversity and attitudes to immigration in Britain. *Comparative Political Studies*, 48(12), 1563-1590.
- Kawalerowicz, J. (2021). Too many immigrants: How does local diversity contribute to attitudes toward immigration? *Acta Sociologica*, 64(2), 144-165.
- Kunovich, R.M. (2004) 'Social structural position and prejudice: An exploration of cross-national differences in regression slopes', *Social Science Research*, 33(1): 2044.
- Kuntz, A., Davidov, E., ve Semyonov, M. (2017). The dynamic relations between economic conditions and anti-immigrant sentiment: A natural experiment in times of the European economic crisis. *International Journal of Comparative Sociology*, 58(5), 392-415.
- Lucassen, G., ve Lubbers, M. (2012). Who fears what? Explaining far-right-wing preference in Europe by distinguishing perceived cultural and economic ethnic threats. *Comparative Political Studies*, 45(5), 547-574.
- Mahfud, Y., Badea, C., Verkuyten, M., & Reynolds, K. (2017). Multiculturalism and attitudes toward immigrants: The impact of perceived cultural distance. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 49(6), 945-958.
- Manevska, K. ve Achterberg, P. (2013). Immigration and perceived ethnic threat: Cultural capital and economic explanations. *European Sociological Review*, 29(3), 437-449.

- Mangum, M. (2019). Revisiting economic threat and cultural concerns: public opinion toward immigration and non-citizens by race. *Social Science Research*, 83, 102309.
- Marozzi, M. (2016). Construction, robustness assessment and application of an index of perceived level of socio-economic threat from immigrants: A study of 47 European countries and regions. *Social Indicators Research*, 128, 413-437.
- Ökten, A. ve Ökten, S. (2022). Geçici koruma altındaki suriyelilere yönelik sosyo-ekonomik algı araştırması: Gaziantep örneği 1. *Sosyal Bilimlerde Yeni Yaklaşımlar*, 30.
- Özüdoğru, H. Y. ve Adnan, K. (2021). Yerel halkın Suriyelilere yönelik tutumunu etkileyen demografik değişkenlerin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(50), 162-194.
- Pinillos-Franco, S., ve Kawachi, I. (2022). Hostile attitudes toward immigrants and refugees are associated with poor self-rated health. Analysis of 21 European countries. *Social Science ve Medicine*, 301, 114969.
- Putnam, R. (2007). E Pluribus Unum: Diversity and community in the twenty-first century. *Scandinavian Political Studies*, 30, 137-174.
- Rinken, S. (2016). Crisis económica y sentimiento antinmigrante: El caso de Andalucía/economic crisis and anti-immigrant sentiment: The case of andalusia. *REIS: Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 77-95.
- Saraçoğlu, C., ve Bélanger, D. (2019). Loss and xenophobia in the city: contextualizing anti-Syrian sentiments in Izmir, Turkey. *Patterns of Prejudice*, 53(4), 363-383.
- Sarı, H. İ. (2020). Suriyelilere yönelik tehdit algıları: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(32), 98-115.
- Schmuck, D. ve Matthes, J. (2015). How anti-immigrant right-wing populist advertisements affect young voters: Symbolic threats, economic threats and the moderating role of education. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(10), 1577-1599.
- Şen, G. ve Şimşek, H. (2019). Türkiye'deki kamu yönetimi öğrencilerinin Suriyeli sığınmacılara ilişkin tutumları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1958-1974.
- Şengül, F. N. (2022). Türkiye'de yaşayan göçmenlere yönelik tutumlar: üniversite öğrencileri örneği. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 5(2), 120-140.
- Sherif, M. (1967): *Group conflict and co-operation*. Their social psychology, Routledge & Kegan Paul, London
- Simpson, J. J., Simpson, P. M. ve Cruz-Milán, O. (2016). Attitude towards immigrants and security: Effects on destination-loyal tourists. *Tourism Management*, 57, 373-386.
- Smeekes, A., ve Verkuyten, M. (2013). When national culture is disrupted: Cultural continuity and resistance to Muslim immigrants. *Group Processes ve Intergroup Relations*, 17(1), 45-66.
- Stephan, W. G., & Stephan, C. (2000). W.(2000). An integrated threat theory of prejudice. *Reducing prejudice and discrimination*, 23-45.

- Şimşek, R., Dağ, A., Ersoy, A.F. 2022. 2020 ve 2022 Yıllarında Gerçekleştirilen İki Ölçümde Değişen Şartlara Bağlı Olarak Yabancı Düşmanlığı Hakkında Nicel Bir Araştırma, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(4), 3326-3340
- Tajfel, H., Turner, J. C., Austin, W. G., & Worchel, S. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. *Organizational identity: A reader*, 56(65), 33-47
- Taş, D., ve Tekkanat, S. S. (2018). Yerel halk ve Suriyeli sığınmacılar arasında bir kent: Elâzığ örneği. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(4), 77-90.
- Tayınmak, İ., ve Furtana, S. (2022). Ebeveynlerin Suriyeli göçmenlere yönelik tutumları: Mersin ili örneği. *Avrasya Beşerî Bilim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 64-87.
- Valentino, N. A., Soroka, S. N., Iyengar, S., Aalberg, T., Duch, R., Fraile, M., Hahn, K. S., Hansen, K. M., Harell, A., Helbling, M, Jackman, S.D. ve Kobayashi, T. (2019). Economic and cultural drivers of immigrant support worldwide. *British Journal of Political Science*, 49(4), 1201-1226.
- 3RP (2023). *Regional Strategic Overview 2023*, https://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2023/06/Regional_Strategic_Overview2023_.pdf, (Erişim Tarihi: 10.06.2023).